

Informe de La Granja Escola sobre educació

Febrer 2016

Amb la col·laboració de **Rafael Bisquerra**, director dels
Postgraus d'educació emocional de l'U.B.

Realitzat per l'equip de **La Granja**

Amb el suport de:

FAROS

ÍNDEX

🌱 Introducció	3
🌱 Deures sí, deures no	5
🌱 El respecte	7
🌱 Família i escola	8
🌱 Sobreprotecció i autonomia	9
🌱 El contacte amb la natura	11

Enquesta de La Granja a pares, mares i professors - febrer 2016

Com estem educant els nostres fills?

L'objectiu d'aquesta enquesta/sondeig és donar a conèixer a la societat la realitat quotidiana d'alguns aspectes relacionats amb l'educació.

Alguns dels resultats a destacar d'aquest document són, per exemple, que un 83% dels mestres han detectat que, alguna vegada, qui ha fet **els deures han estat els pares/mares**, amb la seva pròpia cal·ligrafia d'adult, en comptes del nen/a (afegir també que el 77% dels mestres afirma que posen deures cada setmana als seus alumnes).

En quant al **respecte**, resulta curiós que el 77% dels mestres es sent respectat sempre pels seus alumnes, mentre que a casa, només un 43% dels pares i mares diuen sentir-se sempre respectats pel seu fill o filla. Destaquem també que el 78% dels pares/mares considera al mestre una autoritat en educació.

En un altre ordre, és una realitat òbvia que un bon nombre de pares/mares duu **la motxilla** del fill/a a l'escola, però l'enquesta dona un resultat contrari, afirmant els progenitors que el 86% la duu el nano.

En quant al **sistema educatiu**, el 87% dels pares/mares enquestats no hi creuen en ell, opinant que és obsolet, massa orientat al currículum i poc o gens cap els alumnes.

Respecte a la **sobreprotecció** dels infants i la seva **poca autonomia**, dos aspectes que estan fortament relacionats (un infant sobreprotegit té poca autonomia personal i emocional), crida l'atenció que més de la meitat dels alumnes a les aules pateixen ambdues carències emocionals segons els seus mestres.

I per acabar, sembla també que el **TDH** s'estigui convertint en una pandèmia a les aules, ja que el 68% dels professors enquestats afirmen que tenen alumnes amb TDH a les seves classes.

Tot això està passant, ho sabem tots els educadors que treballem amb infants, i ens preocupa: la baixa autoestima dels nens, la sobreprotecció exagerada, els sistema educatiu qüestionat, la complexa relació família i escola i el poc contacte dels nens amb la natura. Hem preguntat a pares, mares i professors/es sobre aquests aspectes per quantificar i obtenir uns resultats els quals aquí presentem.

Com hem fet aquesta enquesta?

Aquestes enquestes són un sondeig, no pretenen tenir un caire científic. Han estat elaborades per La Granja, granja escola de Sta Maria de Palautordera, per on passen cada any més de 10.000 infants i 1.300 professors d'escoles públiques i privades, de poble i ciutat, des de P-3 fins a ESO a fer les tradicionals colònies escolars. Els 30 anys dedicats a l'educació en el lleure, el volum d'infants que conviuen cada any amb nosaltres, les carències emocionals que detectem cada dia en els alumnes, i el que professors i infants ens expliquen **ens capacita per interpretar els resultats**.

L'èxit de resposta de les enquestes en permeten tenir uns resultats interessants i que, com no podia ser d'altra manera, confirmen el que nosaltres, els educadors/es de La Granja vivim cada dia... i que ara volem compartir.

En aquest document **ha col·laborat Rafel Bisquerra**, director dels Postgraus d'educació emocional de l'U.B. i té el **suport de Faros**, observatori de salut de l'hospital Sant Joan de Déu de Barcelona.

Enquesta mestres i professors:

- 🌿 625 respostes (88% dones i 12% homes).
- 🌿 El 69% té més de 10 anys d'experiència.
- 🌿 Un 8% són directores de centres educatius, un 14% cap d'estudis o de departament i la resta professors.
- 🌿 El 30,3% són professors d'infantil, el 55,9% de primària i la resta 13,7% de secundària, cicles o batxillerat.

Enquesta pares i mares:

- 🌿 394 respostes (90% dones i 10% homes. El 99,2% amb fills menors d'edat)
- 🌿 El 59% dels pares tenen entre 40 i 49 anys, i el 31% entre 30 i 39 anys
- 🌿 El 85% dels pares enquestats estan casats (6,8 divorciat; 2,2% separat; 1,3% vidu; 4,6% solter)
- 🌿 El 69% tenen estudis superiors (i un 16,3% tenen un cicle formatiu; 10,9% batxillerat ;3,55% secundària).
- 🌿 El 91% estan treballant front al 4,4% restant que no treballen i un 4% que estan a l'atur.

A continuació expliquem els resultats:

DEURES SÍ, DEURES NO

A la pregunta feta als professors/es de si consideren important que els alumnes facin deures després de l'escola, el 69% considera que s'han de fer només de vegades o puntualment (37,7% i 33% respectivament). Un 13% de mestres de primària (22% d'infantil) creuen que no s'han de fer deures, i un 18% , també de primària, creuen que sí cal fer deures després de l'escola (en infantil baixa a un 9% els que contesten que sí cal fer deures a casa).

També els vam preguntar la realitat, cada quan posen deures als seus alumnes i el 77,53% van respondre que cada setmana (25% 2 o 3 cops i 52,5% 1 cop), front al 17,75% que no posa mai i el 4,7% que posa cada dia.

A la pregunta feta als pares i mares de si creuen que els nens han de fer deures després de l'escola, el 63% considera que només puntualment. El 19,4% afirma que sí cal fer-ne i un 17,6% que no o mai s'haurien de fer deures després de l'escola.

Qui fa els deures?

A la pregunta feta als professors/es de si han detectat alguna vegada que qui ha fet els deures han estat els pares/mares i no el nen, un aclaparador 82,79% afirma que sí, que els han fet els pares fins i tot amb la cal·ligrafia del pare o la mare (front al 17,2% que no ho ha detectat mai).

Fem la mateixa pregunta als pares/mares: Alguna vegada has fet els deures als teus fills? i només un 8,8% confessen que sí (2,7% perquè el nen/a estava massa cansat; 0,7% perquè el nen/a no els volia fer; 5,4 perquè considera que posen masses deures i així allibera el fill/a). El 91,19% de pares nega haver fet mai els deures als seus fills. També vam preguntar si ajudaven a fer els deures als fills, i un 45,95% afirma que sempre o quasi sempre. El 48,3% contesta que alguna vegada ajuda a fer els deures i només un 5,7% no ajuda mai.

A destacar

Un dels aspectes a tenir en compte seria que l'escola tingués clar **quin és el sentit dels deures** i explicar-ho als pares i mares perquè **tots plegats treballassin amb la mateixa intenció** i entenent el **per a què** d'aquella tasca. Si els deures són avorrits, repetitius o interpretats com un càstig pels infants, probablement tenen poc sentit i comporten una queixa per part de les famílies. Si els deures són per reforçar o per assimilar conceptes, i estan ben dissenyats, és important fer-ho saber als progenitors perquè facilitarà la feina conjunta família-escola.

Hi ha **poca evidència demostrable dels beneficis** que comporta el fet de fer deures a casa. Cal esmentar que pot restar temps per a altres activitats curriculars com per exemple la lectura lliure (llegir el que els agrada, no el que és obligatori).

D'altra banda, **el deures resten temps per millorar el clima emocional** de la família, de fet els deures provoquen ansietat familiar, motiu pel qual considerem que els deures són beneficiosos si tenen una intenció concreta, un propòsit, i aquest és conegut pels mestres, pels alumnes i per les famílies.

Recursos per pares i mestres

Si els pares i mares fan els deures de la canalla, el que estan fent és educar als fills/es en la cultura del no esforç, en la dependència (falta d'autonomia) i en la irresponsabilitat (els nanos no se senten responsables de les seves obligacions).

Els pares poden ajudar al fill/a a planificar el seu calendari d'estudi, ajudar-los quan tenen dificultats en un problema, ensenyar a buscar informació etc, però cal intentar que poc a poc vagin fent sols per potenciar la seva autonomia i la satisfacció que produeix resoldre un problema amb el seu propi esforç.

Per animar i crear un clima d'estudi, funciona que tots els membres de la família trobin un espai conjunt a on cadascú fa els "seus deures" (pare o mare llegint i consultant internet ..., en silenci i junts en una mateixa taula, per exemple).

Animar als mestres a reunir-se per decidir quina serà la intenció, l'objectiu, el sentit de fer deures en cada etapa educativa, i informar a les famílies.

EL RESPECTE

Preguntant als mestres (86% dels quals són d'infantil o primària i 14% d'ESO, cicles, batxillerat) si, en general, creuen que els alumnes el/la respecten, un 77,2% sent que sí, que sempre. Un 14,1% contesta que gairebé sempre el respecten i un 8,6% diu que només alguna vegada no l'han respectat/da.

Preguntem el mateix als pares i mares, si es senten respectats pel seu fill/a. Un 8% diu que alguna vegada es sent respectat, un 48,9% contesta que sovint es sent respectat i només un 42,9% respon que sempre es sent respectat pel seu fill o filla.

Ampliem la qüestió a les famílies quan preguntem "et sents cuidat i atès pels teus fills/es? (atès en el sentit de que et tenen en compte). Un 3% confessa que mai, un 31,2% que només alguna vegada, un 40,6% contesta que sovint es sent cuidat pels fills i només un 25,1% afirma que sempre es sent cuidat i atès pel fill o filla (en el sentit de que et tenen en compte).

A destacar

Ens sorgeix aquí la hipòtesi de que els mestres i professors tenen més eines que els pares/ mares per fer-se respectar pels infants , i/o saben utilitzar més o millor la comunicació assertiva, aquella on l'adult és capaç de demanar el que necessita de manera positiva i respectuosa.

Assenyalar la hipòtesi que la falta de respecte augmenta amb l'edat: és baixa en infantil i primària, augmenta a l'ESO (amb el canvi els adolescents se senten més insegurs) i torna a baixar al batxillerat.

Recursos per pares

Els pares i mares hem de saber expressar les nostres necessitats. No tinguem por de dir als nostre fill/a que necessitem ser cuidats per ells/elles. Dir que volem que ens mirin i ens entenguin no és senyal de debilitat, sinó de sinceritat i saviesa. I els infants aprendran de l'exemple.

Per facilitar aquest aspecte funciona una dinàmica en família que consisteix en apuntar en un full les necessitats que té cadascú. Pengeu la llista i signeu tots comproment-vos a respectar alguna de les coses de la llista. I quan això no passi es tractaria d'assenyalar la frase del full que no s'ha respectat i parlar-ne.

FAMÍLIA I ESCOLA

Preguntant a les famílies si consideren el professor/a **una autoritat en educació**, el **78,4% diu que sí** davant el 21,5% que assegura que no.

També preguntant als pares si **es sent entès pel mestre**, un **68,3% afirma que gairebé sempre** es sent entès, un 28,2% que de vegades no es sent entès i només un 3,4% contesta que pràcticament mai es sent entès pel professor/a del seu fill o filla.

Hem preguntat a les famílies qui duu la motxilla quan van o tornen de l'escola, degut als comentaris constants que sentim a La Granja (i que nosaltres també veiem) sobre que la majoria de pares i mares són els que duen la motxilla del seu fill/a; un 9,7% de mares diu que la duu ella; només un 2,6% de pares duen la motxilla del fill i l'1,2% són els avis els que duen les motxilles dels nanos.

El sistema educatiu vist pels pares

Preguntant a les famílies sobre el sistema educatiu del país, **un 76%** el considera massa orientat al currículum i poc a les necessitats dels alumnes, mancat de recursos per gestionar emocionalment als infants i desfasat. Un 12,2% opina que el sistema educatiu és adient i correcte i, a més, afirma que li agrada, mentre que un 11,8% no hi creu gens, el veu totalment inadequat i obsolet.

SOBREPROTECCIÓ I AUTONOMIA

Segons els professors, el 50% dels seus alumnes està sobreprotegit.

Hem preguntat als mestres quin tant per cent d'alumnes han detectat que estan sobreprotegits per la família. La mitjana de la resposta ha estat que els professors creuen que el **50,5% dels seus alumnes estan sobreprotegits** pels seus pares (38% de mestres diu que entre el 50 i 75% dels seus alumnes estan sobreprotegits; el 25% de mestres entre el 25 i 50% d'alumnes amb sobreprotecció; el 18% tenen menys d'un 25% de nens sobreprotegits i un 18% més d'un 75% de infants amb sobreprotecció).

Un 60% dels professors té més de la meitat dels seus alumnes amb poca autonomia.

També hem volgut saber, preguntat als mestres, quin tant per cent d'alumnes han detectat que tenen poca autonomia. **Un 41,3% de professors detecten entre un 50 i 75%** d'alumnes amb poca autonomia a les seves classes. Un 27% observen entre el 25 i 50% dels seus nans amb baixa autonomia, **un 19% de professors, atenció! detecten que més del 75% dels seus alumnes no són autònoms**, i un 11,3% veuen que menys del 25% dels seus alumnes tenen poca autonomia.

A destacar

Cal prendre consciència de la poca responsabilitat que recau en els infants avui en dia (especialment fins els 10 anys), el que provoca greus conseqüències a l'adolescència quan, de cop, es troben sobre les espatlles haver de respondre a noves tasques i obligacions per les quals no han estat entrenats en la seva primera etapa. Aquesta carència d'habilitats (com l'autonomia, la fortalesa, la confiança etc) provoca **inseguretat, dependència i poca tolerància a la frustració**, amb resultat d' un abandonament fàcil davant d'una dificultat i/o un baix autocontrol emocional (ràbia o enuig quan no aconseguix el que es pretén).

Recursos per pares

La sobreprotecció consisteix en treure petites responsabilitats en el dia a dia de les criatures (dur la seva motxilla, cordar-se sol la jaqueta o les sabates, fer-se l'entrepà de berenar, fer els deures). **Fer nosaltres el que poden fer ells** comporta no entrenar-los en la responsabilitat i en altres habilitats relacionades. Negar-los aquestes oportunitats diàries que la vida els dóna per entrenar les seves habilitats, aquelles que ells algun dia necessitaran tenir ben dominades per anar per la vida, és una de les principals causes de les carències emocionals en els joves d'avui en dia.

Hi ha tres tipus d'autonomia; la de pensament, la de comportament i l'emocional. La interrelació de les dues primeres neix sempre de l'autonomia emocional, la qual incideix en les altres. Desenvolupar l'autonomia vol dir desenvolupar la responsabilitat d'aprendre a utilitzar la llibertat amb responsabilitat des de l'autoconeixement. Aspectes com la iniciativa (de fer els deures per exemple), fer front a la pressió dels companys (a l'adolescència per exemple), o la proactivitat (anticipació a les emocions dels altres) formen part d'aquesta preuada autoestima.

Una dinàmica que pot ajudar a la família per potenciar l'autonomia i la responsabilitat consisteix en fer junts, cada any, un llistat amb totes les coses que el fill/a pot fer sol (i si no sap, li podem ensenyar); posar-se sol la jaqueta, parar taula, fer el sopar...A més ajuda a millorar l'autoestima dels petits de la casa!

El 68% dels mestres afirma que tenen alumnes amb TDH a classe.

Degut a l'augment cada dia més constant de casos d'alumnes amb TDH que venen a La Granja de colònies, amb i sense medicació, hem preguntat als mestres quants dels seus alumnes han estat diagnosticats de TDH. **El 56,2% dels mestres afirma que tenen entre 1 i 5 alumnes** diagnosticats a la seva classe. El 32,6% no té cap alumne amb TDH. El 8% de professors té entre 6 i 10 alumnes amb TDH diagnosticat a la seva aula. Un 3,9% té entre 11 i 20 alumnes a classe i un 4,4% més 20 nens amb TDH. Els mestres diuen també que el **60% dels alumnes diagnosticats** prenen medicació.

EL CONTACTE AMB LA NATURA

Detectem un elevat i preocupant percentatge d'infants que està poc o molt poc en contacte directe i real amb la natura. A La Granja ens ho diuen els nens, ens ho diuen els mestres i ho veiem en la seva mirada de sorpresa davant d'un animal o un cau de formigues. El **Trastorn per Dèficit de naturalesa**, del qual en parla l'autor nord-americà Richard Louv, sembla ser ja una realitat en els nostres infants. Per aquest motiu hem preguntat sobre el tema més a fons:

L'ESCOLA I LES SORTIDES A LA NATURA

Les escoles trien abans anar al teatre que a la natura.

Preguntant als professors si el seu centre organitza sortides a la natura, el 93% contesta que sovint fan sortides, i un 7 % afirma que no, que mai fan sortides a la natura amb l'escola (els motius són perquè no s'ha fet mai (27%); perquè el claustre de mestres ha decidit no fer-ne (29,5%); per motius econòmics (43,5%). Quan els preguntem què necessita l'escola per poder fer sortides a la natura, un 33,3% diu que el claustre modifiqui la política de les sortides; un 60,2% més recursos d'ensenyament i el 29,5% més persones per complir amb les ràtios per alumnes.

Les escoles que sí fan sortides, segons responen els mestres, fan entre 2 i 5 excursions a l'any (73%), mentre que un 26% fan una sortida pràcticament cada mes. També ens han especificat a on van: en primera posició està anar al teatre (2 cops a l'any de mitjana), en segona anar al bosc (1,8 vegades/curs), en tercera anar a museus (1,7 vegades/curs). En quarta visitar altres espais (volcans, rius, platja... 1,5 vegades) i per últim visitar jaciments arqueològics o similars.

Els pares que han fet l'enquesta ens diuen que les escoles dels seus fills fan sortides a la natura en un 96% (front al 4% que no fa mai).

L'ESCOLA I LES COLÒNIES

Un 19,2% dels nens no va de colònies perquè tenen por a dormir sense els pares.

7 de cada 10 escoles va de colònies perquè forma part de l'educació que ha de donar l'escola.

En quant a les colònies, del 93% que sí que fan sortides a la natura, el 86,5% d'aquestes escoles fan colònies i un 13,5% no.

Els motius dels professors per anar de colònies és perquè creuen que forma part de l'educació i formació que l'escola ha de donar als alumnes, ho veuen com una oportunitat per conèixer els seus alumnes d'una altra forma i perquè els infants, entre ells, convisin i es coneixin de manera diferent. Un 1,6% confessen que fan colònies perquè ho demanen els pares i un 4,3% per altres motius.

Preguntem també als professors com tornen els seus nans de les colònies i sortides a la natura, i les respostes donen aquests resultats:

- 🌱 El 88% tornen molt/moltíssim contents i un 12% bastant contents.
- 🌱 El 65,4% tornen molt/moltíssim emocionats, un 28% bastant emocionats i un 6,6% poc o gens emocionats
- 🌱 El 53,2% tornen molt/moltíssim cansats, un 28% bastant cansats i un 19% poc o gens.
- 🌱 El 20% tornen molt/moltíssim relaxats, un 43,5% bastant relaxats i un 36,5% poc o gens.
- 🌱 El 95% dels alumnes arriben gens enfadats, un 5% una mica enfadats (0% bastant o molts enfadats).

ELS PARES/MARES I LES SORTIDES A LA NATURA

Els pares també consideren que les colònies i la natura formen part de l'educació dels seus fills.

El 92,6% dels fills dels pares i mares enquestats fan activitats de colònies o casal a la natura fora del calendari escolar (7% no en fa). El motiu és en un 70% perquè creuen que és important per a la seva educació i formació estar en contacte amb la natura; un 19% perquè treballen i així fan una activitat lúdica; 3,5% perquè ho demanen els nens, un 2,4% perquè fan amics nous i diferents i un 5% no ho especifica.

Quan preguntem per què NO van els seus fills a les colònies de l'escola, aquests contesten:

- 🌱 69,2% perquè l'escola no ho organitza;
- 🌱 **19,2% perquè el seu fill/a té por a dormir sense els pares;**
- 🌱 7,7% per motius econòmics i un 3,85% perquè no li agrada que dormi fora de casa.

També hem preguntat quantes excursions fan en família. El 74% afirma que surten entre 6 cops a l'any i cada cap de setmana. Un 15,3% fan només 4 excursions a l'any i un altre 15% 2 o menys excursions en família a l'any.

Pels pares sembla ser més econòmic o fàcil sortir a la natura, i per les escoles, sembla que sigui anar al teatre.

Els pares ens han especificat a on van d'excursió: el primer classificat és el bosc seguit d'altres espais naturals (platja, riu, volcans). El tercer en el rànquing de lloc on fan les sortides aquestes famílies és el teatre i el cinema. Seguidament els museus i en últim lloc els jaciments arqueològics o similars

Els 70% dels nens, segons els seus pares, tornen a casa relaxats, contents, cansats i emocionats després d'una sortida en família.

A destacar

La natura aporta salut física i emocional, reequilibra la psique perquè és un nutrient vitamínic de l'equilibri psicològic. **Permet gaudir sense presses**, augmentar l'actitud reflexiva, tempera el caràcter i ens allunya de la contaminació de les ciutats permetent que respirem aire pur. També potencia els sentits i l'observació real de la bellesa.

La natura potencia la consciència emocional (en observar un paisatge per exemple) i l'emoció estètica i, el més importan, **restableix el vincle necessari (i sovint trencat) de la relació de l'humà (i especialment del nen) amb la naturalesa.**

És imprescindible relacionar-nos amb l'entorn en el qual vivim. No fer-ho comporta l'anomena't **Trastorn per Dèficit de naturalesa** citat per Ricard Louv (2005 en el llibre "L'últim nen del bosc"), les conseqüències de les quals **són obesitat, problemes respiratoris, trastorn por déficit de atenció i l'hipovitaminosis D**, a més d'altres com els símptomes d'ansietat, l'estrés i falta de concentració.

Recursos per pares i mestres

Per les famílies és divertit transformar les sortides a la natura en una aventura: feu un treball previ amb mapes, brúixoles i binocles. Busqueu una ruta pirata per la platja o una aventura de bandolers al bosc, i gaudiu en família de l'emoció que despertareu en els fills, i que vosaltres reviureu!

Feu-los partícips a l'hora d'escollir a on anar. Cada vegada podria, per exemple, escollir un membre de la família la destinació i ser-ne responsable. Fareu salut i entrenareu els vostres fills en l'autonomia!

Per escoles, és imprescindible reconnectar els infants amb la natura, i en especial amb el bosc, com a feina preventiva per a la seva salut i per reequilibrar de manera natural (i gratuïta) els nutrients vitamínics necessaris per a l'equilibri psicològic dels infants. A més sortir de l'escola permet conèixer els alumnes en una altra dimensió, i que els infants coneguin al seu mestre en un ambient més relaxat.

NOTA PER MITJANS:

Es permet reproduir total o parcialment aquest informe sempre i quan es citi la font que l'ha el·laborat: La Granja Escola de Santa Maria de Palautordera.

Si necessiteu les gràfiques obtingudes, us les podem enviar.

CONTACTE:

Cristina Gutierrez Lestón / Mar Llanas
cristina@la-granja.net / comunicacio@la-granja.net
 93 848 11 25 / 93 848 23 28